

Véronique Konings

VROUWEN DIE MUREN AFBREKEN

22 OPBOUWENDE VERHALEN

Tekst

Véronique Konings

Fotografie

Ilvy Njiokiktjien

Vormgeving

Studio Michelangela

Illustratieverantwoording

Portret Trijn van Leemput circa 1650 en fragment schutblad: ©Centraal Museum Utrecht

Foto burgemeester: Femke van den Heuvel

Foto Ilvy Njiokiktjien: ©Linelle Deunk

ISBN 978 94 927 8330 1

NUR 450

©Ilvy Njiokiktjien/Centraal Museum Utrecht (Foto's van Amina Berkane Abakhou, Corrie Huiding-Stomp, Horia Afilal, Jody Rouwenhorst, Marischka Verbeek, Nadoua Dahmane, Natalja Macnack, Rianne Vermeulen).

©Véronique Konings en uitgeverij Lente

Eerste druk 2022

 www.vrouwendiemurenafbreken.nl

 www.uitgeverijlente.nl

 vrouwen die muren afbreken

 vrouwendiemurenafbreken

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd, op welke manier dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in het geval van korte aanhalingen gebruikt in beschouwende artikelen of recensies, uiteraard met vermelding van de bron.

INHOUD

7	Voorwoord Sharon A.M. Dijkma
9	Op zoek naar de Trijnen van nu Véronique Konings
13	AMINA BERKANE ABAKHOU
19	CORRIE HUIDING-STOMP
25	GABRIËL ERLACH
31	GIEN VAN MAANEN
37	GONDA DE HAAN
43	HIEKE GROOTENDORST
49	HORIA AFILAL
55	JACQUELINE KLEIJER
61	JODY ROUWENHORST
67	JOYCE OVERHEUL
73	LINDA NOOITMEER
79	MARISCHKA VERBEEK
85	MARIT OVERBEEK
91	MARJON MOED
97	MELODY DELDJOU FARD
103	NADOUA DAHMANE
109	NANCY JOUWE
115	NATALJA MACNACK
121	RIANNE VERMEULEN
127	ROBIN MEERMAN
133	ROZEMARIJN VAN 'T EINDE
139	STUDIO PMS
147	Met dank aan

AMINA BERKANE ABAKHOU

CORRIE HUIDING-STOMP

GABRIËL ERLACH

GIEN VAN MAANEN

GONDA DE HAAN

HIEKE GROOTENDORST

HORIA AFILAL

JACQUELINE KLEIJER

JODY ROUWENHORST

JOYCE OVERHEUL

LINDA NOOITMEER

MARISCHKA VERBEEK

MARIT OVERBEEK

MARJON MOED

MELODY DELDJOU FARD

NADOUA DAHMANE

NANCY JOUWE

NATALJA MACNACK

RIANNE VERMEULEN

ROBIN MEERMAN

ROZEMARIJN VAN 'T EINDE

STUDIO PMS

ik geef niet op. Want als we opgegeven hadden, zouden er nu in Wijk C alleen kantoren en andere grote gebouwen staan. In een tv-programma uit 1982, nu veertig jaar geleden, zei ik, terwijl ik op de bank zat met mijn jongste zoon van twee naast me: 'Als ik later oud ben en kleinkinderen heb, kan ik met trots zeggen: hier heeft oma ook aan meegewerkt.' En dan bedoel ik het behoud van de wijk en de renovatie die erop volgde. Ik ben inderdaad trots op wat we toen bereikt hebben.

Als ik iets toezeg, kom ik het na. Ik ben vastberaden en bijt door, ik geef niet op

In de jaren zeventig hadden de particuliere woningen in Wijk C de overhand. De gemeente kocht ze op met als doel ze te slopen. Dat hebben we als Wijk C-Komitee tegengehouden. We hebben reünies georganiseerd met bewoners en oud-bewoners, het boek *Wijk C, het hart klopt door* uitgegeven en vele series ansichtkaarten laten drukken om te laten zien dat Wijk C de moeite waard was om te behouden. We maakten liederen en gingen met spandoeken naar het stadhuis. Zelfs de oudste bewoners gingen mee in auto's.

Gedurende de renovatie begin jaren tachtig moesten de bewoners tijdelijk hun huis uit. Sommigen verhuisden naar een andere wijk. We hebben bevochten dat de huizen die hierdoor leegkwamen wisselwoningen werden, zodat de oudere mensen uit de wijk hier konden blijven tijdens de renovatie en niet naar wooncontainers op Kanaleneiland hoefden. Daarvoor hebben we toen een woning in de Bergstraat gekraakt. Ons doel was dat de pers er de volgende ochtend bij zou komen. Ik ging naar de politie om dat te vertellen. Ik kende redelijk wat agenten door mijn activiteiten voor de wijk. Ze zeiden: 'Corrie, als jij belooft dat de woning morgen om twaalf uur weer vrij is, gaan we erin mee en gaan we nu niet ontruimen.'

Voor mijn gezin kreeg ik ook een wisselwoning in de wijk. Ik fietste vier keer per dag voor mijn zoons naar de Puntenburgschool en had continu vergaderingen in de wijk over de renovaties. Er kwam een bovenwoning leeg met 'maar' twee slaapkamers, men vond dat ik daar niet in kon. Ik zei: 'Nou en? Ik heb twee jongens, mogen die niet bij elkaar? Vroeger lagen er twaalf kinderen op een zolder met een stukje gordijn ertussen, aan de ene kant de meisjes, aan de andere kant de jongens!' We woonden er een jaar omdat ik wilde dat ons huis als een van de laatste gerenoveerd zou worden. Ook dat kwam voor elkaar. Ik zei tegen de contactpersoon: 'Als mijn woning als een van de eerste gerenoveerd wordt, krijg ik geheid te horen: 'Kijk, zij zit in het comité, zij zit overal dichtbij!'

AMINA BERKANE ABAKHOU

CORRIE HUIDING-STOMP

GABRIËL ERLACH

GIEN VAN MAANEN

GONDA DE HAAN

HIEKE GROOTENDORST

HORIA AFILAL

JACQUELINE KLEIJER

JODY ROUWENHORST

JOYCE OVERHEUL

LINDA NOOITMEER

MARISCHKA VERBEEK

MARIT OVERBEEK

MARJON MOED

MELODY DELDJOU FARD

NADOUA DAHMANE

NANCY JOUWE

NATALJA MACNACK

RIANNE VERMEULEN

ROBIN MEERMAN

ROZEMARIJN VAN 'T EINDE

STUDIO PMS

JOYCE OVERHEUL

BEELDEND KUNSTENAAR

Joyce maakt kunst als verzet. Haar werk gaat over ongelijkheid, seksisme, feminisme, machtsverhoudingen en emancipatie. Ze geeft deze onderwerpen vaak vorm in textiel en kralen, materialen waarvan het werken ermee lange tijd werd afgedaan als vrouwenhobby.

Joyce staat bij het beeld dat ze van verzetsvrouw Truus van Lier maakte.

Joyce: “Ik vind dat het een spannende dynamiek geeft om de ‘vrouwenonderwerpen’ waar mijn werk vaak over gaat, zoals feminisme, emancipatie en ongelijkheid, aan te kaarten met technieken die lang als vrouwenhobby’s werden gezien. Ik zie het als het trots toe-eigenen van deze materialen als serieuze kunstvorm. Hiermee doe ik het vooroordeel erover teniet. De laatste jaren neemt de kunstwereld deze technieken serieuzer.

Anderhalf jaar geleden vroeg ik bij een groot fonds een stimuleringsbeurs aan. Ik wilde een assistent, omdat het werken met textiel tijdrovend is en ik daardoor met mijn onderwerpen achter de actualiteit aanhol, en meer atelierruimte, omdat we de wandkleden op de grond maken. Het fonds vond een deel van mijn werk interessant, maar met textiel en handwerk konden ze niet zoveel. Kort na deze afwijzing vroeg Museum de Fundatie in Zwolle me voor een solotentoonstelling. Er kwam een boek uit over mijn werk, *Let’s get political*, en ik mocht het beeld van verzetsvrouw Truus van Lier maken voor de gemeente Utrecht. Hierna vroeg ik de beurs opnieuw aan. Nu kreeg ik hem wel. Had het fonds een positievere, nieuwe blik op textiel gekregen? Of was mijn status verhoogd?

Wandkleden maken vind ik fijn. Door glinstering van stoffen en laagjes op elkaar kun je een vervreemdend effect krijgen, waardoor je diepte niet altijd goed kunt zien. Dat lukt alleen met textiel. Zachte materialen en de vele kralen maken ook dat kijkers door

het werk worden aangetrokken. Ze komen dichterbij om te zien hoe het gemaakt is, lezen drie zinnen en baf: krijgen de inhoud van het werk gepresenteerd. Zo komt mijn rechtdoorzee boodschap juist door de kwetsbare materialen aan.

Het dubbele van mijn werk is dat ik actuele politieke onderwerpen aankaart met tijdrovende technieken. Ik ben daardoor non-stop bezig om het op tijd af te krijgen. Gelukkig krijg ik nu een assistent voor één dag per week om me te helpen bij het knipwerk. Dat is net zoals vroeger, toen deed men handwerk vaak samen. Families borduurden gezamenlijk een tafelkleed, iedereen deed een stukje. Mijn onderwerpen gaan veel mensen aan. Daarom vind ik het fijn om gezamenlijk een werk te maken. Tijdens het maakproces ontstaan interessante gesprekken over het thema.

Juist door de kwetsbare materialen komt mijn rechtdoorzee boodschap aan

Ik zie mijn werk ook niet als iets dat specifiek door mij alleen gemaakt moet worden.

Het beeld dat ik van verzetsvrouw Truus van Lier maakte en dat in april 2022 onthuld werd, heb ik niet zelf gegoten in brons. Dat is niet mijn expertise, dus dat doet een bronsgieterij. Iedereen vindt dit logisch. Maar dat ik het boetseren van het hoofd uitbesteedde, vinden mensen gek. Met deze vorm van modern ondernemerschap wijk ik af van het traditionele idee dat je alles zelf moet kunnen en doen. Schilders uit de zeventiende eeuw werkten in een atelier. De meester deed alleen het gezicht en de handen. Ik vind het mooi om iets met een team te maken. Ik vind het belangrijker dat het concept vorm krijgt, dan dat ik elk detail zelf maak.

In mijn werk verwijs ik vaak naar krachtige vrouwen die met veel doorzettingsvermogen voor zichzelf opkomen en hun best doen hun situatie te verbeteren. Dat spreekt me aan en zo werk ik zelf ook. Ik kan stil blijven zitten, maar ik kan ook iets doen. En als het niet lukt, heb ik het in ieder geval geprobeerd.

Ik maakte in 2020 een portret van Grace Fryer met ruim 2.500 lichtgevende radioactieve horlogewijzertjes: *Radium Girls*. Grace en andere fabrieksarbeidsters spanden begin twintigste eeuw in Noord-Amerika rechtszaken aan tegen hun bazen die hen dwongen aan het penseel met radioactieve verf te likken waarmee ze de wijzers van horloges beschilderden. Het werk ging op die manier sneller. De bazen wisten dat de verf giftig was. Veel vrouwen werden ziek en gingen dood. Grace hield vol terwijl de tegenpartij de rechtsgang vertraagde, zodat zoveel mogelijk getuigen zouden overlijden en er minder schadevergoeding betaald hoefde te worden. Uiteindelijk stierf Grace in 1933 tijdens de rechtszaken aan de gevolgen van radiumvergiftiging. Dankzij haar en haar lotgenoten zijn er wel wetten en regels gekomen voor de maximale blootstelling aan radioactieve straling. Met *Radium Girls* breng ik een ode aan deze bijzondere vrouwen en hun tragische geschiedenis.

Mijn rechtvaardigheidsgevoel en de positie waarin ik me bevind, brengen mij mijn onderwerpen. Vrouwen worden in de maatschappij nog steeds behandeld alsof ze niet volwaardig zijn, terwijl we altijd al de helft van de wereldpopulatie hebben uitgemaakt. Nu eisen we onze rechtmatige plek op. We hoeven niet per se een man te hebben of kinderen te krijgen om een geslaagd leven te leiden. Dat veroorzaakt bij sommige mannen angst. Ze moeten meer hun best doen, ze voelen de concurrentie van andere spelers op de markt. Ze kunnen niet meer alles zeggen waar ze in het verleden mee wegwamen.

Ik word soms raar behandeld. Naast het werken met textiel, fotografeer ik ook. Regelmatig willen mannen mij uitleggen hoe mijn camera werkt: 'Meisje, denk je aan de ISO?' Ik ben 32 en dit is mijn beroep. Ik krijg ook wel seksistische opmerkingen. Als ik mijn mond opentrek, doen ze het niet meer. Helaas zijn vrouwen vanuit de maatschappij getraind om beleefd te blijven en vooral niet boos te worden. Een boze vrouw wordt gauw hysterisch of arrogant gevonden. Een boze man zelfverzekerd of assertief.

Vrouwen zijn getraind om beleefd te blijven en vooral niet boos te worden

Mijn rechtvaardigheidsgevoel werd al jong aangewakkerd. Ik groeide op in de Biblebelt in de Betuwe en merkte dat niet iedereen gelijkwaardig werd behandeld. Mensen van buitenlandse afkomst, vrouwen en niet-hetero personen hadden het moeilijker. Ik ontdekte ook dat de kerk een oud machtsinstituut is met een enorme lobby en veel privileges. En hoe de moraal uit Bijbelverhalen, waarop ook de West-Europese kunstgeschiedenis stoelt, nog steeds doorwerkt in het heden.

Ik maak nu een werk over het verhaal van Adam en Eva. Het bestaat uit een ruim negen kilo wegende gevangenisbal in de vorm van een appel en een slang. Ik wil graag nog meer doen met het scheppingsverhaal. Het komt in verschillende religies voor en niet iedereen weet hoezeer de uitwassen ervan nog in onze maatschappij zitten.

In het verhaal verleidde de duivel in de vorm van een slang Eva om een appel te eten van een boom uit het paradijs. Vervolgens verleidde Eva Adam dat ook te doen. Hij wilde eigenlijk niet, maar nam toch ook een hap. Door de kennis van goed en kwaad die ze hiermee verkregen, zagen ze dat ze naakt waren. Er ontstond schaamte en ze werden uit het paradijs gekickt. Eva is in dit verhaal de schuldige, hoewel zij zelf ook verleid werd.

Ook nu worden vrouwen nog vaak gezien als listig en verleidend. Van mannen zegt men dat ze zich niet kunnen bedwingen, dat het hun natuur is en dat het hen overkomt. Als ik dat opmerk, krijg ik vaak als reactie: 'Dat valt toch wel mee?' Toch ligt hier een basis voor *victim blaming*. Het ergste voorbeeld hiervan ervaarde ik na de verdwijning

MARJON MOED

MOGELIJKMAKER EN INITIATIEFNEMER VAN ALLEEN IS OKÉ

Marjon biedt in korte sessies een oplossing voor bijna elk probleem met De Oploskoffie en zet zich in voor alleenstaanden met *Alleen is oké*. Spelend, zingend, schrijvend en makend prikt ze met humor door muurtjes heen die mensen opwerpen.

Marjon: “Met alles wat ik doe, wil ik eraan bijdragen dat we met elkaar de goede kant op gaan. De vorm is daaraan ondergeschikt. Ik kies wat het best past bij wat er moet gebeuren. Ik noem mezelf ‘mogelijkmaker’ en pas niet in het hokje van een bepaald beroep. Soms ben ik theatermaker, maar dat dekt de lading niet. Als eerste ben ik mens en wil ik graag iets doen voor de wereld.

Met mijn concept De Oploskoffie los ik problemen op die te klein zijn voor de psycholoog, of problemen waarvan bezoekers zelf denken dat niemand erop zit te wachten. Mensen kunnen bij mij in mijn kleine houten caravan, de Teardrop, stappen en een kop oploskoffie drinken. In een sessie van ongeveer een kwartier bied ik de bezoeker een oplossing. Ik gebruik humor om het licht en veilig te houden. Ik ben christelijk opgevoed en heb geleerd dat de Heilige Geest beelden of woorden aan jou kan geven voor iemand anders. Dat vind ik een moeilijk concept, voor mij is het mijn intuïtie. Als iemand bij me komt, voel ik vaak intuïtief aan waar het over gaat en bijna altijd krijg ik terug dat het klopt. Mijn woorden zorgen er vaak voor dat mensen het muurtje laten zakken dat ze voor zichzelf of tussen zichzelf en mij opwerpen.

Ik werk samen met een illustrator die tijdens de sessie een tekening maakt van het probleem en de oplossing. Die krijgen mensen nagestuurd. Als ik het even niet weet, komt de illustrator soms met een vraag of opmerking. We hebben één disclaimer: niet goed, probleem terug. Maar die hebben we nog nooit hoeven inzetten.

Marjon zit in haar Teardrop, de houten minicaravan waarin ze voorstellingen speelt en De Oploskoffie aanbiedt.

Het idee voor De Oploskoffie kreeg ik toen ik op een festival in mijn minicaravan kampeerde en mijn koffie op was. Ik had alleen nog een zakje oploskoffie en dacht: hoe lekker zou het zijn als je 'oploskoffie' kon drinken en dat dan je probleem 'opgelost' is. Ik vond het een grappig woord. Zo ontstond het idee. De eerste live Oploskoffie was op een festival van Stadsschouwburg Utrecht, in aanwezigheid van publiek. Dat voelde nog niet helemaal als de juiste vorm. Ik besloot dat het privé moest blijven, zonder publiek. Tegenwoordig sta ik op festivals en evenementen. We worden ingehuurd door bedrijven of festivals en voor bezoekers is het altijd gratis, we willen geen drempel opwerpen. Hierdoor staan mensen meer open voor wat er gebeurt.

Ik vind het heerlijk om bij De Oploskoffie ongegeneerd mijn liefde uit te storten

Soms is de oplossing van het probleem een inzicht dat de persoon krijgt, soms een opdracht. Het kan ook een bevestiging zijn van wat iemand zelf al heeft bedacht of het besef dat iets geen probleem is maar een kracht. Ik praat met mensen en benoem wat ik zie. Dat is soms confronterend, maar wel aandachtig en liefdevol, hoop ik. Het geeft hen het gevoel dat ze gezien worden. Ik vind het heerlijk om bij De Oploskoffie ongegeneerd mijn liefde uit te storten. We spreken veel te weinig uit wat we aan elkaar waarderen. Af en toe komen er mensen met problemen waar geen oplossing voor is. Ik ontving een keer een man en een vrouw die in een paar jaar tijd zowel hun dochter als hun kleindochter hadden verloren en zich afvroegen hoe ze weer plezier in het leven konden krijgen. Dat kan ik natuurlijk niet oplossen. Ik kon er wel kleine dingen uitpikken en ze waren blij om het even te delen. Dat is soms al genoeg.

Vroeger ging ik in de kerk en op christelijke conferenties naar voorbedenteams. Als je een probleem had, konden zij voor je bidden. Eigenlijk is dat precies wat ik doe met De Oploskoffie, alleen zonder de voorwaarden die het instituut kerk soms stelt aan het mogen bidden voor iemand. Ik 'zegen' de mensen met woord en beeld. Ik ga op dit moment niet naar de kerk, maar vind het bijzonder hoe dit bij me terugkeert en geïntegreerd is in mijn leven.

Voor de EO heb ik de videoserie *Holy Shit* gemaakt waarin ik onderzoek of ik nog iets met de kerk 'moest'. Wie bepaalt de voorwaarden waaronder je bepaalde taken mag uitvoeren en wat 'moet' je geloven om erbij te horen? Ik was uit de kerk gestapt, maar miste de veiligheid en de community ervan. Ik vroeg me af of ik de muren waar ik uitgebroken was misschien weer een beetje terug moest opbouwen.

Ik vond mijn antwoord in een Bijbeltekst over het lichaam van Christus. We vormen allemaal één lichaam en in die tekst staat dat het hoofd niet tegen de handen kan zeggen: 'Ik heb jou niet nodig.' De ogen kunnen niet tegen de mond zeggen: 'Ik heb jou

NATALJA MACNACK

VERBINDER VAN CULTUREN EN NETWERKEN

Natalja is een murenafbreker pur sang: ze verbindt netwerken die elkaar anders moeilijk vinden. Van kinds af aan is ze gewend te leven in een mix van culturen. Met plezier, passie en een schat aan ervaring zorgt ze dat mensen en organisaties elkaar verrijken.

Natalja staat voor
gebouw Oase, waar
Tori Oso Utrecht
began.

Natalja: “Alles wat ik doe komt voort uit Tori Oso Utrecht, een Surinaamse stichting die mijn vader in 2001 heeft opricht en die ik na zijn overlijden in 2005 heb voortgezet. *Tori* betekent verhaal, *oso* is huis, vrij vertaald betekent Tori Oso ‘praathuis’. Samen met een team van vrijwilligers organiseer ik hier evenementen als de Internationale Vrouwendag, ‘It’s all about (black) hair’-events, Surinaamse taalcursussen en Ketí Kotivieringen om de afschaffing van de slavernij te herdenken. Bij alles wat ik doe, staat verbinding centraal. Verbinding tussen verschillende generaties, diverse culturen binnen en buiten de Surinaamse gemeenschap, tussen Utrecht en omliggende steden en de profit- en non-profitsector. De Surinaamse cultuur is mijn inspiratiebron, maar het gaat veel verder dan dat. De kracht van Tori Oso is de mix van alle ervaringen en kennis van de verschillende culturen waarin de vrijwilligers en ik zijn opgegroeid.

Het netwerk, de vaardigheden en de manier waarop ik werk en in het leven sta, zijn in de loop van de jaren op organische wijze ontstaan. Met organiseren en programmeren begon ik al jong. Als tiener kwam ik via mijn beste vriendin bij jongerencentrum Rapalje in Overvecht terecht, waar ik onder andere de jongerendisco op touw zette. Ik was gewend mee te helpen met onze Surinaamse familiefeesten, bij Rapalje ging ik voor het eerst buiten de familiekring activiteiten organiseren. Ik leerde er over deadlines, concepten en samenwerken. Hier is mijn netwerk ontstaan. Bij Rapalje en ook op de middelbare school kwam ik voor het eerst in aanraking met mensen van verschillende culturen. Dat vond ik leuk en verrijkend. Onze gemeenschappelijke interes-

ses voor dans en onze culturele achtergronden brachten herkenning. Ik hoefde niet langer uit te leggen waarom iets me aansprak. Ik ben geboren in Nederland en mijn ouders zijn afkomstig uit Suriname. Mijn familie is van kleur, maar de wijk waarin ik woonde en de basisschool die ik bezocht waren bijna helemaal wit.

Bij Rapalje leerde ik jongerenbegeleider en dansdocent Marlon Alvares kennen. Hij heeft op twee momenten in mijn leven een bepalende invloed gehad. Ik volgde zijn danslessen in het jongerencentrum en toen hij in 1995 dansschool Touchée opzette, ben ik daarnaartoe gegaan. Dansen werd een rode draad in mijn bestaan en het bracht me ongelooflijk veel. Expressie via mijn lichaam betekende mijn eigen muren laten zakken, ik durfde me open en kwetsbaar op te stellen en verbinding te maken met mijn publiek. Ik leerde samenwerken, luisteren naar de choreograaf en ook dansen op muziek die niet direct mijn eigen interesse had. Dansen heeft me ook geholpen mijn lichaam te accepteren. Ik werd zichtbaar door on stage te staan tijdens de jaarlijkse uitvoering.

Expressie via mijn lichaam betekende mijn eigen muren laten zakken

Na Touchée ging ik onder andere dansen bij Jos Dolstra in IJsselstein. Zij leerde me naar mijn kern te gaan, drempels van binnen te overwinnen en mijn ziel in de dans te leggen. Ze gaf een keer de opdracht om te dansen voor een dierbaar iemand die er niet meer is. Ik danste voor mijn vader. Een emotioneel moment dat me nog altijd bijstaat. Toen hij overleed, dacht ik: hier kom ik nooit overheen. Maar ik kreeg in de rouw veel steun vanuit mijn werk, van mijn vriend en van vrienden. Ik ervaarde dat hoe erg dingen ook zijn, ik er iets moois voor terugkrijg. Sindsdien omarm ik het leven volledig.

De tweede keer dat Marlon een bepalende invloed had op mijn leven, was toen ik hem in 2011 vroeg of hij presentator wilde zijn op een evenement dat ik bij Tori Oso Utrecht organiseerde. Hij zei: 'Waarom doe je het niet zélf? Ik ben er als back-up als je het te spannend vindt.' Ik dacht: dit is niet de bedoeling... maar gaandeweg werd ik steeds enthousiaster. Ik heb het gedaan en het ging geweldig. Door dit interne muurtje af te breken, ging ik mezelf als presentator zien. Op deze manier zichtbaar worden vraagt om het zoeken naar de balans tussen persoonlijk en professioneel zijn.

Met de combinatie Rapalje, Touchée, witte basisschool en Surinaams thuis ben ik erg blij. Ik ben een mix. Bij ons thuis kwamen Surinaamse familieleden en vrienden op bezoek, maar we liepen ook mee met de Sinterklaasoptochten. Mijn moeder kookte zowel Surinaams als Nederlands. Mijn vader was naast zijn werk ook dj en had een

gevarieerde muziekcollectie. Hij draaide op Nederlandse en Surinaamse feesten. Bij ons thuis klonk Afro-Surinaamse, Javaanse en soulmuziek, André Hazes, salsa en nog veel meer.

Mijn vader was een outgoing persoon, mijn moeder meer de stille kracht achter de schermen. Ik verenig beide kanten in me: als projectleider van events ben ik de motor achter de schermen, het draait dóór mij, niet óm mij. Als workshopleider of host treed ik op de voorgrond en zorg ik met een luchtige stijl voor een welkome en verbindende sfeer tijdens een event. Door deze combi sta ik open voor mensen en omgevingen en kijk ik met zo min mogelijk oordeel. Ik probeer me in de ander te verplaatsen en heb interesse in het verhaal achter de persoon. Ik programmeer en presenteer vanuit verbinding.

Mijn vader had tijdens zijn leven de wens om ook de jongere generatie naar **Tori Oso Utrecht – in gebouw Oase in Zuilen – te trekken**. Ik dacht toen: die komen echt niet. Na zijn overlijden werd de al geplande Internationale Vrouwendag daar gevierd. Ik was daarbij en toen begon het bij mij te kriebelen. Ik wilde dit voortzetten, maar dan anders. Het jaar daarop organiseerde ik Internationale Vrouwendag met een nieuwe groep vrijwilligers vanuit een nieuw concept: een programma met workshoprondes, *panel talks*, een lezing en daarnaast een ondernemersmarkt met stands. Dit deden we samen met stichtingen en verenigingen in de stad, voor een doelgroep die twintig jaar jonger was dan de doelgroep waar mijn vader zich op richtte. Sinds die tijd organiseren we de viering jaarlijks, met steeds een ander thema. Zo verbinden we ons met diverse achterbannen, voorzien de bezoekers van kennis en breiden ons netwerk uit.

Sinds 2011 organiseren we Internationale Vrouwendag en andere evenementen telkens op een andere locatie, waaronder Stadsschouwburg Utrecht, boekwinkel Savannah Bay en Vorstelijk Complex. Hierdoor verbinden we netwerken aan elkaar. We nemen onze bezoekers als het ware mee op reis door Utrecht en maken de locatie waar we komen tijdelijk tot 'ons huis'. Ons publiek is mede hierdoor zeer divers. Toch gebruik ik dat woord nooit in mijn pr. Iedereen is welkom en dat is voelbaar.

In 2007 dacht ik: een Surinaamse activiteit is ook leuk en nuttig voor de jongere generatie. De jaarlijkse Keti Koti-viering bij Tori Oso Utrecht begon vaak pas om elf uur 's avonds en was vooral een drukbezochte dansavond met livemuziek. Ik wilde mensen graag eerder op de avond naar Oase 'lokken'. We bedachten een nieuw concept gebaseerd op de Internationale Vrouwendagen: een voorprogramma met optredens en lezingen, discussies en panel talks en vóór acht uur 's avonds gratis entree. Het werkte!

Vanaf 2011 lag de nadruk bij de Keti Koti-vieringen van Tori Oso Utrecht meer op herdenking en minder op het feestelijke aspect. Toen we gingen samenwerken met Nancy Jouwe, destijds directeur van Kosmopolis Utrecht, en de Keti Koti Tafel van Mercedes Zandwijken, veranderde dat. Tijdens een driegangenmaaltijd met traditionele gerechten die onze totslaafgemaakte voorouders waarschijnlijk aten, stonden we door het uitwisselen van persoonlijke ervaringen, herinneringen en gevoelens stil bij

de hedendaagse gevolgen van het Nederlandse slavernijverleden. Rituelen maakten deel uit van de maaltijd. Bijten op *kwasibita* (bitterhout) stond symbool voor de bittere tijden in het verleden, elkaars polsen insmeren met kokosolie voor het verzachten van de wonden en kauwen op stukjes suikerriet voor de zoete smaak van vrijheid. De deelnemers waren zowel van Surinaamse als niet-Surinaamse afkomst. Door persoonlijke een-op-eengesprekken tijdens de maaltijd leefden ze zich in elkaars verhaal in. Er onstond verbinding.

In 2018 werd in Utrecht het Comité 30 juni/1 juli opgericht voor een officiële en gemeentebrede Ketí Kotí-herdenking en -viering. Het schuurt om op dezelfde dag het pijnlijke verleden te herdenken én de vrijheid te vieren, daarom hebben we gekozen voor twee dagen. Vergelijk het met 4 en 5 mei. Sinds 2019 ben ik projectleider voor de Utrechtse Ketí Kotí-herdenking.

Een loopbaancoach zei: ‘De erfenis van je vader is een bal met energie, wees niet bang die te omarmen’

Bij alle evenementen die ik organiseer, geef ik veelbelovend artistiek én zakelijk talent een podium zodat ze kunnen groeien. Ik heb er oog voor om de parels te spotten. Daarnaast verbind ik netwerken die niet van elkaars bestaan op de hoogte zijn door ze zichtbaar te maken voor elkaar. Middelen die ik daarvoor inzet zijn evenementenprogrammering, hosten, samenwerken met media en verzorgen van de marketing en communicatie eromheen, onder andere via social media.

Een loopbaancoach maakte me bewust van de intensiteit van mijn verbindende kracht. Hij zei: ‘Jij beweegt je tijdens de cursus van de ene naar de andere groep, je bent van nature een smeermiddel.’ Hij ging nog een laagje dieper en voegde eraan toe: ‘De erfenis van je vader is een bal met energie. Wees niet bang die te omarmen, mensen trekken ernaartoe.’ Dit komt terug in het logo van mijn onderneming Macnack Verbindt: een bal die uit een heleboel gekleurde bolletjes bestaat. Het staat symbool voor de kleurrijke events waarbij verschillende doelgroepen worden verbonden.

Begin 2022 ontving ik de Vrouw in de Media Award 2021 voor de regio Utrecht. Dit is een prijs van mediaplatform Vaker in de Media en sprekersbureau ZijSpreekt die vrouwelijke experts en rolmodellen aanmoedigt om zichtbaar te zijn in de media en redacties oproept om hen vaker een podium te bieden. Deze award is een prachtige erkenning voor het verbindende werk dat ik doe. Mijn hoop is dat het koloniale verleden van Suriname en Nederland een vanzelfsprekend onderdeel wordt van het onderwijs vanaf de basisschool. Als je het van jongs af aan als gedeeld verleden meekrijgt, creëer je geen muren maar interesse in en begrip voor elkaars cultuur.” ●